Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2011, sp. zn. 23 Cdo 4213/2010, ECLI:CZ:NS:2011:23.CDO.4213.2010.1

Číslo: 82/2011

Právní věta:

Nesplní-li žalobce povinnost připojit k žalobě písemné důkazy, uloženou mu v § 79 odst. 2 o. s. ř., není to důvodem k postupu podle § 43 o. s. ř.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 28.02.2011

Spisová značka: 23 Cdo 4213/2010

Číslo rozhodnutí: 82

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Návrh na zahájení řízení, Podmínky řízení, Vady podání, Zahraniční osoby, Způsobilost být účastníkem řízení

Předpisy: § 103 o. s. ř.
§ 19 o. s. ř.
§ 239 odst. 3 o. s. ř.
§ 43 o. s. ř.
§ 79 o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

M ě s t s k ý s o u d v Praze usnesením ze dne 30. 9. 2009 odmítl žalobu, jíž se žalobkyně domáhala po žalované zaplacení částky 371 280 Kč s úrokem z prodlení, a rozhodl o nákladech řízení.

Soud prvního stupně takto rozhodl poté, co usnesením ze dne 30. 4. 2009 žalobkyni vyzval k předložení výpisu z rejstříku společností dokládajícího její právní subjektivitu k datu zahájení řízení, tj. ke dni 3. 8. 2006, a v současnosti. Zároveň žalobkyni vyzval k doplnění žaloby o údaje ve výzvě specifikované a poučil ji, že není-li podání přes výzvu soudu řádně opraveno a doplněno a v řízení nelze pro tento nedostatek pokračovat, soud podání, kterým se zahajuje řízení, odmítne. Žalobkyně uloženou povinnost nesplnila, neboť předložila toliko výpis z registru společností potvrzující její existenci ke dni 18. 5. 2005. Soud prvního stupně dovodil, že uvedený nedostatek žaloby brání dalšímu řízení ve věci, a žalobu odmítl s poukazem na ustanovení § 43 odst. 2 o. s. ř.

K odvolání žalobkyně V r c h n í s o u d v Praze usnesením ze dne 5. 2. 2010 usnesení soudu prvního

stupně potvrdil (výrok pod bodem I) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (výrok pod bodem II).

Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně konstatoval, že žalobkyně ani k opakované výzvě nedoložila, že existovala jako subjekt práva ke dni podání žaloby. Poté, co citoval ustanovení § 43 odst. 1 o. s. ř., odvolací soud dovodil, že soud prvního stupně v důsledku neodstranění vytýkaných nedostatků žaloby nemohl posoudit, zda jsou splněny podmínky, za nichž může rozhodnout ve věci samé, ve smyslu ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř. Tento nedostatek nebyl žalobkyní odstraněn ani v odvolání. Na základě těchto úvah odvolací soud uzavřel, že soud prvního stupně rozhodl správně, jestliže žalobu odmítl.

Usnesení odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním, jehož přípustnost spatřovala v ustanovení § 239 odst. 3 o. s. ř. a jež odůvodnila tím, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.), neboť nastolenou právní otázku řeší rozdílně od rozhodovací praxe soudů.

Dovolatelka namítla, že doložení právní subjektivity účastníků řízení není podstatnou náležitostí žaloby, jejíž neodstranění by bránilo pokračování v řízení a bylo by lze žalobu odmítnout podle ustanovení § 43 odst. 2 o. s. ř. Argumentovala, že způsobilost být účastníkem řízení je jednou z podmínek řízení ve smyslu ustanovení § 103 o. s. ř. a že nedostatek podmínky řízení není vadou žaloby z hlediska její správnosti či úplnosti. Stejně tak není vadou žaloby nedoložení listin.

S odkazem na stanovisko uveřejněné pod č. 22/1982 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek dovolatelka zdůraznila, že předložila soudu listiny, z nichž bylo seznatelné, že platně vznikla, a svou subjektivitu tak prokázala. Pokud měl soud přesto o její subjektivitě pochybnosti, měl ji konkrétně poučit a dát jí šanci věc napravit.

Dovolatelka navrhla, aby dovolací soud usnesení odvolacího soudu, jakož i usnesení soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Po zjištění, že dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) řádně zastoupenou advokátem, jímž bylo dovolání též sepsáno (§ 241 odst. 1, 4 o. s. ř.), Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10 o. s. ř.) dovodil, že dovolání bylo podáno včas, neboť napadené rozhodnutí obsahuje nesprávné poučení, že dovolání není přípustné, a dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené pro takový případ v ustanovení § 240 odst. 3, větě druhé, o. s. ř.

Podle ustanovení § 239 odst. 3 o. s. ř. dovolání je též přípustné proti usnesení odvolacího soudu, kterým bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně o odmítnutí návrhu (žaloby); to neplatí, jestliže byl odmítnut návrh na předběžné opatření (§ 75a a 75b) nebo návrh na zajištění předmětu důkazního prostředku ve věcech týkajících se práv z duševního vlastnictví (§ 78d). Ustanovení § 237 odst. 1 a 3 platí obdobně.

Nejvyšší soud shledal v projednávané věci dovolání přípustným, neboť otázku procesního práva, na níž spočívá napadené rozhodnutí, odvolací soud vyřešil nesprávně a jeho rozhodnutí má tudíž zásadní význam po právní stránce ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 a 3 o. s. ř.

Dovolání je též důvodné.

Podle ustanovení 43 o. s. ř. předseda senátu usnesením vyzve účastníka, aby bylo opraveno nebo doplněno podání, které neobsahuje všechny stanovené náležitosti nebo které je nesrozumitelné nebo neurčité. K opravě nebo doplnění podání určí lhůtu a účastníka poučí, jak je třeba opravu nebo doplnění provést (odstavec 1). Není-li přes výzvu předsedy senátu podání řádně opraveno nebo doplněno a v řízení nelze pro tento nedostatek pokračovat, soud usnesením podání, kterým se zahajuje řízení, odmítne (odstavec 2, věta první).

Podle ustanovení § 79 o. s. ř. řízení se zahajuje na návrh. Návrh musí kromě obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) obsahovat jméno, příjmení, bydliště účastníků, popřípadě rodná čísla účastníků (obchodní firmu nebo název a sídlo právnické osoby, označení státu a příslušné organizační složky státu, která za stát před soudem vystupuje), popřípadě též jejich zástupců, vylíčení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává, a musí být z něj patrno, čeho se navrhovatel domáhá. Ve věcech vyplývajících z obchodních vztahů musí návrh dále obsahovat identifikační číslo právnické osoby, identifikační číslo fyzické osoby, která je podnikatelem, popřípadě další údaje potřebné k identifikaci účastníků řízení. Tento návrh, týká-li se dvoustranných právních vztahů mezi žalobcem a žalovaným (§ 90), se nazývá žalobou (odstavec 1). Žalobce je povinen k návrhu připojit písemné důkazy, jichž se dovolává, a to v listinné nebo v elektronické formě (odstavec 2).

V ustanovení § 79 odst. 1, větě druhé, o. s. ř. jsou stanoveny náležitosti, jež musí žaloba obsahovat, aby na jejím základě bylo možno věc projednat a rozhodnout o ní. Písemné důkazy, jichž se žalobce dovolává, popřípadě ty, jichž se sice nedovolává, ale z povahy věci by se jich dovolávat měl, náležitostmi žaloby nejsou. Procesní postup upravený v ustanovení § 43 o. s. ř., jenž je vyhrazen pro případ neúplného, nesrozumitelného nebo neurčitého podání, též žaloby, proto není k dispozici v situaci, kdy žalobce nesplnil povinnost připojit k žalobě písemné důkazy, uloženou mu ustanovením § 79 odst. 2 o. s. ř.

V poměrech projednávané věci lze uzavřít, že je-li účastníkem řízení zahraniční právnická osoba, bude z povahy věci zpravidla na žalobci, aby spolu s žalobou předložil doklady o její právní subjektivitě; jen ten, kdo má způsobilost mít práva a povinnosti, má podle ustanovení § 19 o. s. ř. způsobilost být účastníkem řízení (kromě toho, komu ji přiznává zákon), a způsobilost být účastníkem řízení náleží mezi podmínky, za nichž soud může rozhodnout ve věci samé a k jejichž splnění přihlíží kdykoliv za řízení (srov. § 103 o. s. ř.). Listiny prokazující právní subjektivitu účastníka řízení však nejsou náležitostí žaloby. Postupovaly-li tedy soudy nižších stupňů podle ustanovení § 43 o. s. ř., pak zvolily procesní postup neadekvátní a tudíž nesprávný.

Právní posouzení, na němž spočívá napadené rozhodnutí odvolacího soudu, tedy správné není a dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl uplatněn opodstatněně. Za těchto okolností bylo nadbytečné a tudíž procesně nehospodárné zkoumat důvodnost též dalších dovolacích námitek.

Nejvyšší soud z uvedených důvodů, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), rozhodnutí odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušil, včetně závislého výroku o nákladech řízení (§ 242 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Protože důvody, pro které bylo toto rozhodnutí zrušeno, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil i toto rozhodnutí a věc podle ustanovení § 243b odst. 3, věty druhé, o. s. ř. vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.